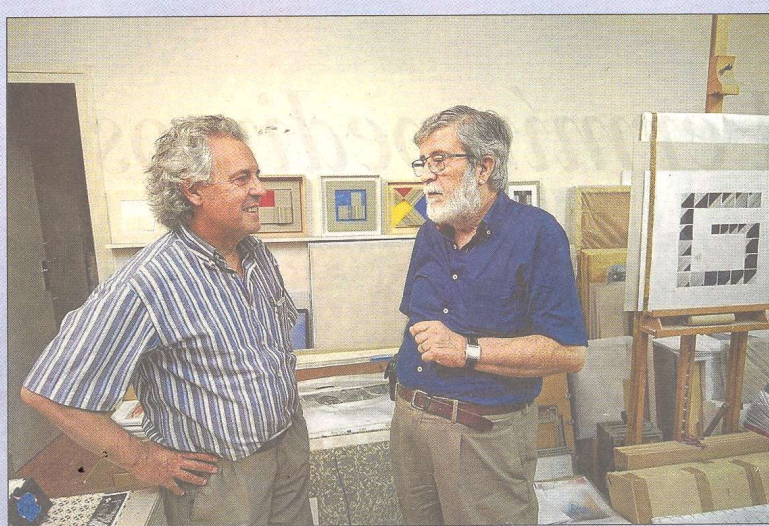

Jaume, una parada de trossells al Mercat, els menuts de bous, vaques i aviram divers. «Vull dir que vam menjar bé i que no tinc el disgust que altres van patir». M'ensenya una foto, emotiva, de les dues senyores.

Però què es podia fer a Tortosa, en aquella època en què, a les coves de la Muntanya pròxima, encara hi havia gent vivint i dormint allí? L'artista ho té clar: «anar a pegar pedrades pels carrers». Amb deu anys, el seu amic Lluís Montagut, que feia dibuixos en guix a terra, li parla de l'Escola d'Art, creada per a Diputació de Tarragona, llavors en un Palau del carrer de Mercaders, on «apreníem a dibuixar i, més que res, estàvem calentets». Jaume recorda el nom dels seus professors: Secundino Sabaté (Anatomia), Lluís Llop (Perspectiva), Adolfo Aymerich (Dibuix), Roberto Escoda (ja amb més de 90 anys, reconegut localment, que, més tard, també els ensenyà Dibuix) i Antonio Paura (Història de l'Art).

«Mos vam formar a l'Escola», em diu i, al seu torn, recorda els companys que va fer-hi, a més del citat Montagut: Manolo Escuriola, Cinta Sabaté (escultora de superbes maternitats) i Ferran Chavarria, tots els quals s'afegiren a l'empenta artística tortosina que dugueren a terme en la postguerra històrica de l'art, el catalanisme i les esquerres, com Pérez Bonfill, Vergés, Massip, els crítics González Cirer i Maties Ballester Cairat, escultors, com l'ampostí Soriano Montagut, i pintors com Arasa, Benet Espuny, el mateix Roberto Escoda, Francesc Todó (que aviat anà a viure a Barcelona), Albert Fabà i, els anys 60, entre d'altres d'una bona generació, Frederic Mauri.

En aquests cercles, Rocamora sentí parlar de Picasso, Miró, s'informà dels llibres que publicava l'editor Gustau Gili i va conèixer, ni que fos breument en un sopar, el gran crític barceloní Alexandre Cirici, que en un article a *Serra d'Or* (setembre 1965) quedà enlluernat pel passat àrab de Tortosa. Mossèn Joan Antoni Martínez Garcia, castellonenc de gran record, els donava classes

Xavier García conversa amb Jaume Rocamora a l'estudi del pintor. FOTO: JOAN REVILLA

Ha exposat al Moma de Nova York

Jaume Rocamora i Cardona va néixer, a casa, al barri de Remolins (Tortosa), el 1946. Pintor, dibuixant, mentor artístic i comissari d'exposicions. Va estudiar al Col·legi de la Mercè i a l'Escola d'Art que la Diputació de Tarragona va fundar a Tortosa. Va continuar, durant uns anys, la feina paterna en l'àmbit de la sastreria. Però la seva vocació autèntica va ser l'art, el dibuix i la pintura figurativa els primers anys, per passar a la creació d'una obra plàstica, fonamentada en l'abstracció geomètrica, de llarga tradició al segle XX, que Rocamora ha contribuït a aprofundir, divulgar i dinamitzar, tal com han destacat alguns dels més prestigiosos crítics i historiadors de l'art.

Ben aviat connectà amb els moviments d'avantguarda catalans, espanyols i internacionals. Viatjà àmpliament per tot Europa i la seva obra ha estat exposada en moltes galeries, museus i institucions culturals diverses. La seva presència als Països Catalans també és notòria, sobretot a la seva Tortosa natal, on de molt jove ja participà en els cercles artístics

locals, però també amb importants exposicions a Barcelona, Tarragona i al Rosselló (Catalunya Nord), en aquest últim cas gràcies a la directora dels Museus de Ceret i Cotlliure, Josefina Matamoros.

Darrerament, ha exposat obra a la Universitat de Nantes, a la Fundació Vila-Casas, de Barcelona, al Museu de Montserrat (part de la qual s'ha mostrat al Tàller d'Art de Cinta Dalmau, a Tortosa), al País Valencià i, el 2010, a través de les galeristes Victoria Browne i Alisca Canes, de Londres, va presentar una mostra individual dels seus llibres objecte d'artista, exposats després al Moma (Museu d'Art Modern de Nova York) i a Chicago (al American Art Academy).

Actualment, participa en una col·lectiva a Châteauroux (França). De cada exposició en treu ben acabats catàlegs, amb textos de poetes (Vergés, Zoraida Burgos o Pérez Bonfill), a més dels crítics esmentats, destacant l'originalitat del seu procedir. Entre altres treballs monogràfics que se li han dedicat, els estudiosos Wences Rambla i Sílvia Tena, de la Univer-

sitat Jaume I, de Castelló de la Plana, van publicar, el 2006 a Tarragona (Ed. Contratalla), l'estudi *Forma y construcción en la plástica de Jaume Rocamora*. I en diverses obres de conjunt –com les de Corredor-Matheos, *Història de l'Art Català. Vol. IX. La segona meitat del segle XX* (Ed. 62), i d'Antonio Salcedo Miliani sobre *L'Art del segle XX a les comarques de Tarragona* (Arola Editors)–, el nom de Rocamora hi surt àmpliament referenciat.

Ha col·laborat en diversos mitjans de premsa i amb altres artistes, com el compositor de Flix, Joan Bagés, amb qui va presentar –el 2009, al Convent de Sant Salvador, d'Horta de Sant Joan– una instal·lació d'atuals musicals, en forma de tubs de cartró fets per ell mateix, a través dels quals el músic improvisava les sonoritats més diverses. Ha participat en les més diverses institucions del territori de l'Ebre: d'Amposta al Matarranya (Calceit, Museu Juan Cabré) i, per descomptat, de Tortosa al Centre Picasso, d'Horta, on va ser nomenat Soci d'Honor.

de religió i, a casa seva, els posava discos de Raimon. Se'l van estimar molt, perquè «natros érem gent jove treballadora i ell va estar sempre al nostre costat. No es va jubilar mai, era millor que un bisbe».

Va començar a fer exposicions a la ciutat natal (una col·lectiva el Nadal 62, als porxos de l'Ajuntament, el 64 i 65 al Cercle Artístic de Tortosa, van caure els primers premis, com la Medalla Gimeno, participà en salons de dibuix i pintura, en les anomenades «exposiciones nacionales» i a les bienals internacionals, amb bons resultats) i va arribar el moment, als 20 anys, el 1966, d'anar a donar un tomb per París, «a preparar la revolució del 68», em diu rient. En comptes d'anar al Moulin Rouge o als cabarets diversos, es passava el dia als museus, cosa que no entenen els companys sastres del seu pare, que també ho era. «Este xiquet és molt ra-

No sabia francès, però a París m'entienien en tortosí

ro», diu que deien, però «m'hi vaig estar fins que s'acabaren los diners i també perquè se m'inflaven los peus de tant caminar. No sabia francès, però m'entienien en tortosí».

Enranyable Rocamora, amb aquest aire mig monacal (o del tot) d'estar-se passejant (només cal imaginar-se'l amb l'hàbit cisterenc) pels claustres dels grans conjunts monàstics o catedralicis (un dels quals, ben a prop, amb la Verge de la Cinta guardant la vinya), mirant i veient el que van saber construir romànics i gòtics, aquests contraforts i nervadures en pedra que devien servir-li –potser com les esteles al cel dels avions– per a inaugurar, a partir de 1975-76, el seu poderós llarg cicle geomètric en base, entre altres materials, als cartons de les sasterries tortosines a les quals estava vinculat laboralment.

Rocamora em mostra un bell i extens llibre d'art dedicat a Josep Castell, amb els seus grans formats en pedra i bronze, autor de l'escultura davant del Centre Picasso, a Horta, on van dispersar-se part de les seves cendres, justament, a la cova dels Ports on sojornà Picasso el 1898. M'impacta veure la seva imatge de xicot atent a la vida, i saber que les seves restes alimenten aquests tossals.

Em parla, igualment, del pintor tortosí de 1926, resident a París des del 1954, Antoni Guansé, mort no fa gaire, a qui Vergés admirava. I és que l'Ebre és terra de grans plàstics, però no dels que surten dels polígons industrials. Amb tot, per demostrar les seves

conviccions, diu: «Jo sóc de l'època del tergal, que no es gasta ni s'arruga».

La gent de cultura, si pot ser (molts anys no fou possible), també ha de poder viure i treballar al mateix territori. L'obertura, per la Generalitat, de la Delegació de Cultura de les Terres de l'Ebre, a Tortosa, el 1981, amb l'historiador Ramon Miravall, va ser la seva salvació laboral. Va poder formar-ne part. I el seu balanç és àmpliament positiu, perquè tot el que havia fet abans, per amor al art, va ser recompensat.

El franquisme folkloritzà les profunditats de la cultura dels pobles d'Espanya i féu el mateix amb la catalana, l'ànima de la qual no podia suportar. En una terra

'Jo sóc de l'època del tergal, que no es gasta ni s'arruga', diu per demostrar les seves conviccions

com l'Ebre, que va patir com cap els estralls de la guerra, amb tota la classe dirigent exiliada, el panorama general va ser deplorable, i els esperits locals més resistents els primers a patir-ho.

El fet que Rocamora, integrant de la generació de postguerra, pogués contribuir al renaixement col·lectiu, des d'una plataforma superior a la que havia actuat, va ser positiu. Va posar en marxa ci-

cles expositius dels millors artistes catalans, entre ells els ebrencs Ferran Arasa i Soriano Montagut –autor de l'escultura *La Venus de l'Ebre*–, va reconnectar la cultura catalana a l'Ebre amb Barcelona i arreu, i la distància física i espiritual entre Tortosa i la capital va escurçar-se, gràcies a personalitats com Max Cahner, Albert Manent i D. Giralte-Miracle.

Però no es va aprofitar de la seva situació de privilegi. «Al·l'època que treballava a Cultura, no vaig voler exposar mai a Tortosa o a Barcelona emparat per la Generalitat. Ho feia a França i a altres països».

Joel devia conèixer en aquells primers anys, al Palau Oliver de Boteller. Algú em va dir: «Veus,

aquell xic que passa per allà és lo pintor Rocamora, que aplega cartons». De seguida vam nuar una amistat que perdura. M'enviava els seus catàlegs, cada cop des d'un lloc diferent i més allunyat, m'ho mirava i ho deixava en un racó (tanta línia recta em marejava), fins que un dia vaig entrar en aquesta «geometria de l'ànima» de la que parla Arnau Puig. Va ser l'exposició *Geometries visualitzades*, a finals del 2011, un cop jubilat, a la sala de la planta baixa del Palau Oliver de Boteller, on durant 30 anys va deixar el millor de si mateix. I pensar que tot va començar entre trossells de besties i pedrades al carrer. Però així es fan grans els grans: havent passat una «temporada a l'infern».